

— Še pozneje utegneta! — rekla je ter jo posadila k sebi za čajno mizo. — Daj, da si oddahne, tudi tamno je že. Zdaj povečerjamo in potem se malo prej vležeta, po potovanji, a zjutraj vstaneta in vse ogledata.

Aljoša je odhitel sam, a Zina je ostala pri Lizi in teti Lizi v obednici in se razgovarjala z njima.

Vprašali sta jo, ali se je bilo prijetno voziti, ali ji Volga ugaja i. t. d. No Zina se še vedno ni mogla osvojiti in se je malo plašila. Teta Liza je prva zapazila to in, da bi je ne spravili še bolj v zadrego, dala je Lizi znamenje, naj je nikar ne izprašuje.

Ko se je Zina ozirala okolo, bilo ji je nekako čudno in tuje, da je tukaj v tej neznani dvorani, z njenimi porcelanastimi vazami po kotih in na steni s podobami starih dedov in babic v starinskih frizurah ter rumenih rutah okoli pleč, gledajočih na njo iz svojih zlatih, otemnelih okvirov.

Zdelo se jej je, da jo vsi gledajo z onim vprašalnim pogledom kakor Aljošina njanja in bárajo:

— A ti, kaka bodeš! Pazi!

V odprtih oknih se je videl velik vrt, z dolgimi drevoredi, ki so izginjali tam nekje v globini otemnelega zraka, zeleni vrhovi dreves so temno odsevali na zlato-rumenem, gasnečem nebesu, po katerem so begale poslednje bóje solnčnega zahoda.

In vse, kamor je pogledala Zina, vse ji je bilo neznano in nenavadno, ni verjela, da je „doma“ in da so vse te tuje, radovedno jo ogledajoče osebe — njeni sorodniki.

No skoro se je vrnil Aljoša, prišel je tudi Aleksej Markovič dajat razna povelja in razgovor se je takoj oživel.

Vsi domači so hoteli vedeti najmanje podrobnosti svatbe in potovanja in so jeli vpraševati Aljošo, kateri jim je z veseljem pripovedoval o vsem.

Teta Liza tudi mej razgovorom ni zabila gostiti svojih mladih ljudij. Pokladala jima je najbolje kose in silila jesti vedno še. No Zina ni mogla; bila je molčeca in se ni mogla osvoboditi od čustva nekake nerazumljive otožnosti.

Nasprotno pa je bil Aljoša tako vesel in oživiljen, kakor malokedaj. Ognjevito je pravil o vsem, vsi so umolknili in ga poslušali, veseleč se njega in se radujé, da je on, ta občni ljubljenec obitelji, brez katerega je bilo v domu naravnost pusto, zopet tukaj pri njih in zdaj za vselej.

Alekszej Markovič skoro ni trenil z očesom, gledaje ga, in Zina je zapazila, kako so v tem očesu zaigrale časi radostne solze, katere je v zadregi otrinjal hitro z vejic v svojo široko brado, kjer se niso videle.

Mrak je postajal vedno gostejši, a teta Liza ni užigala svetilke. Vedela je, da njen ljubljenec rad sanjari v mraku. Aljoša je vedno rekal, da se nikoli ne govori in misli tako prijetno in lahko, kakor v mraku, osobito poleti.

Kar je zažvrgolél v bližnjem bezgovem grmovji slavec.

Aljoša ga v žaru razgovora ni opazil, a Zina ga je čula in prihajalo ji je tako tožno - tožno na duši, da bi bila najraje zaplakala, sama ne vedé zakaj.

Ta slavec jo je po neki čudni igri spomnil hipoma na Petrograd, sorodnike... In takó je poželela videti vse; zleteti tja, k njim, samo na eno trenotje; biti pri njih v lepi, vselej tako jarko razsvetljeni obednici, v kateri se je bilo tako veselo shajati na čaj.

A mesto te svetle, jarke obednice, sedí v neznani sobi, prepredeni v kotih sè sivim mrakom, okolo sami novi obrazi, sami tuji glasovi.

A njeni pravi sorodniki — kje so? ... Tam daleko in Bog vé, kedaj jih bode videla... Čutila je, da zdaj, zdaj zaplaka in, ustrašivša se tega, je hitro vstala ter odišla, rekši, da se gre preoblačit.

Aljoša je vznemirjen pogledal nanjo; zdelo se mu je, da je čul solze v ženinem glasu in hotel je iti za njo, a teta Liza, ki je imela mnogo prirojenega, finega takta, ga je ustavila.

— Idi, hčérka, idi, mila moja... — rekla ji je tako tako toplo in laskavo, da so solze še više stopile v prsih Zine.

— Nič, nič, pusti jo za trenotje! — dejala je, ko je Zina odišla. — Nič, jutri vse mine!...

VIII.

Ko se je drugi dan Zina vzbudila, je bilo prvo, kar jo je iznenadilo, buketi nekih rudečih cvetic, katerih prej nikdar ni videla.

„Kje sem?“ ugibala je poluzaspana, ko se je nekje, uprav blizu nje, oglasilo tele in so zakokodákale kure.

Skočila je iz postelje, méla si oči, kakor delajo zaspani otroci, ter se udivljena ozirala okolo.

— Ah, da, da, Jablane! V Jablanah! — vzkliknila je, hkrati se spominjaje vsega, spustila okretno svoje bose nožice s postelje ter jela radovedno ogledovati sobo.

Aljoše že ni bilo. Njegova postelja je bila prazna; vstal je tako tiho, da ni vzbudil Zine.

Slamnati zastori na oknih so bili še spuščeni, a solnce, prodiraje skozi nje, padalo je v poševnih žarkih na čista, na novo okrašena tla in na beli mramorni umivalnik z malim zrcalom, od katerega so begali po stropu sedmerbojni „zajčiki“.

(Pride še.)

Poučno zabavna črtica o pismu.

Spisala Márica II.

V „Slovenki“ prejele smo že marsikatero dobro besedo o čtívu, danes pa hočemo spregovoriti besedico o pismenem izražanju mislij, sosebno pa o pisanji pisem. Način, kako ta ali oni piše, to je njegov zlog, je resna slika njegovega značaja. Kako nas včasih očara katero pismo in sicer ne toliko s svojo vsebino in vnanjo obliko, kolikor z lepim zlogom. Drugo pa je mogoče Bog zna,

kako cfrasto, kar se tiče etikete in mode, tudi vsebina bi še bila, a zloga ni, in pismo nas ne ogreje.

Pismo je že jako stara iznajdba na svetu, čeprav zakriva svojo častito starost in nagubano lice pod pajčolanom oblastne mode, katera je pomlajuje skoraj vsako leto, nalik pomlad naravo, spreminjaje mu sedaj velikost, sedaj papir, sedaj spet barvo.

Kakor hitro je dospel narod na ono stopinjo kulture, katera mu je potisnila v roko kakoršno si že bodi pisalo, rodila je ravno ista tudi pismo. Kar se tiče zgodovine pisem, znana so nekatera celó iz dobe starih orijentalnih rodov, a le posamezna, v dobi klasične stare dobe dosegla pa je korespondenca že večji razvitok. Stilistična oblika pisem seveda ni bila taka kakor dandanes, pa tudi vnanja je imela drugo lice. Pisma pa tudi niso služila toliko privatnemu, kakor javnemu življenju. V srednjem veku rabil se je, kakor sploh v Evropi, tudi v pismih največ latinski jezik. V samostanih in tudi v posvetnem svečeništvu se je gojila pridno korespondenca sosebno o cerkvenih zadevah, pa tudi druga pisma oskrbovali so največ duhovniki. Koncem srednjega veka pa so začeli narodi polagoma odslavljeti latinščino, posluževaje se materinščine, čeprav so se še dolgo rabili latinski naslovi, ravno tako sta se dnevnopis in napis še vedno rada pisala na latinskem jeziku. Navadno je stal na prvem mestu pozdrav ali pa službeni poklon, potem naslov, koncem pa se je oseba, katerej se je pisalo, navadno izročala v božje varstvo. Zlog je bil sploh šablonski, kakor še dandanes precveta v uradnih pismih. Pozneje se je odpravil pozdrav v začetku pisma in izročitev v božje varstvo umaknila se je uljudnim poklonom in frazam. Še v 18. stoletju izpremenil se je z večjim duševnim obzorjem napredujočega časa tudi zlog korespondence. Prijateljstvo, ljubezen in sploh razvijajoče se družabno življenje prisvojilo si je priložnost duševnega sporazumljevanja ter vvedlo v pisma neko naravno živahnost, o katerih se še prejšnjim pismom sanjalo ni, izvzemši v Francozih, kjer je bilo i družabno življenje jako razvito. Pa tudi Angleži so se ponašali mnogo prej z naravnim zlogom svojih pisem kakor Nemci.

V prastarej dobi se je pisalo na lesene ali kamnite plošče, prve pa so spet v modi na Tirolskem. Imajo obliko naše dopisnice, težo pa navadnega pisma, tako, da se frankujejo z znamko za 5 nvč. Lep dokaz za trditev neke dame, ki se je izrazila o modi tako le: „Kaj je moda? Poslušajte! Velik, velik sod, v koji se leto za letom poklada, kar se mora umakniti novemu, modnemu okusu. To traja tako dolgo, da je sod poln. Kakor hitro pa se to zgodi, obrne se sod narobe in kar je bilo lani najbolj staro, to je letos najnoveje.“

A da pridemo spet na svoj predmet, nadaljujmo z Egipčani, ki so pisali na neke liste, koje so si izdelovali iz stebel povodne rastline, papyrus, tako, da so cepili stržen na silno tenke, kolikor mogoče široke trakove, koje so potem močili z Nilovo vodo, polagali jih na deske drug vrh drugoga po počreznih plasteh, koncem pa jih stiskali ali bili s kladivom, gladili s školjkami in liste, ki so se sprijeli s pomočjo rastlinskega sleza, na

kojem je bogata imenovana rastlina, sušili na solncu. Od imena papyrus izhaja tudi današnje ime našega „potpežljivega“ papirja.

Indci in Kitajci pisali so na palmovo listje, Grki in Rimci pa so se posluževali voščenih ploščic. Pergament je bil v rabi že v 2. veku pred Kr., a splošno se mu je moral umakniti papyrus še-le v 3. in 4. veku po Kr. Okolo 12. stoletja beleži se pa rojstvo današnjega papirja, ki se dela iz cunj.

Sedaj pa preidimo od teh skromnih zgodovinskih podatkov na našo glavno nalogo, to je na zlog v pismih.

Kar so že Nemci zdavno odpravili, namreč začetek pisma s pozdravom in pa izročanje v božje varstvo na koncu, to je še v nas Slovencih v najlepšem cvetu, sosebno med prostim narodom, in meni se vidi, da je baš to naravno, kajti, če se dva prijatelja srečata, je prvo, da se srčno pozdravita, odhajaje pa vsaksebi, ne zamudi nobeden, zaklicati drugemu: „Z Bogom!“ ali „Bog te živi!“ „Bog te ohrani!“ „zakaj bi torej v pismih ne bilo to umestno? Kaj pa je pismo? Nadomestek je za ustmeni pogovor in čim bolj se mu približuje, posnemaje ga, tem popolneje se odziva svojemu smotru. Seveda ima naš kmet še drugo navado, da namreč „najprej prime pero v svojo desno roko, potem pa piše par besedij in pozdravlja čez hribe in doline, od zemlje do nebes, pa tri zlate rožce vmes“, vsak stavek rad začinja s pozdravom, koncem pa še enkrat pozdravlja, ali pa „vtakne pisemce v ključek ali je obesi na vrat belemu golobčku“, ki uživa zaupanje kakor pravi pravcati narodni „postillon d' amour“. Kot pravi sklep je seveda opetovano pozdravljanje in še-le sedaj te izroči v varstvo Bogu in Mariji ter se beleži običajno kot „Tvoj ljubeznivi“ N. N. Sosebno imenitna radi narodne šegavosti in dražestne nagajivosti, ki je nakopičena v njih, so ista pisma, ki potujejo od vojakov „K ljub'cam v vas“, od teh pa spet nazaj. Pisana so navadno v verzih, seveda najčešče po zanesljivem nemškem navodilu: „Reim dich oder ich fress' dich“.

Pri vsakem pismu razločujejo se trije bistveni deli, namreč vvod, zrno vse vsebine in konec. Celo naravno! Če nas kedo obišče s kako prošnjo v srcu, ne začne praviti koj na pragu, česa želi, ampak napravi majhno pripravo, potem še-le pride jedro samo. Vvod naj bo jedru primeren, misel naj se logično razvrščuje druga za drugo, tako, da si med posameznimi odstavki ni treba brvice še-le stvarjati. Da se odstavki sploh delajo in da se začenjajo z novo vrsto malce bolj proti sredini listovej, omenjam le mimogrede, da pa so žive priče bistrega, logičnega mišljenja, opozarjam tukaj s posebno važnostjo. Nova misel, nov odstavek. Kar se dostaje ločil, o tem nas uči vsaka slovnica, seveda ne vsaka jednako, a kedor se hoče poučiti najbolje, mora se zateči k najboljšim učiteljem.

Piše se tako, kakor se najtesneje vjema z naravo in zakoni našega mišljenja. Piši tako, kakor govoriš, govoriti pa moraš seveda tako lep jezik, da te ne bi nikakor bilo sram, najsi bi tvoj govor i kedo beležil ter ti ga pozneje pokazal. Naš jezik, poln blagglasja, je pa tudi vreden, da se goji z vso ljubavjo! Spominjam se,

da nam je za dobe mojih šolskih let dejal profesor, sicer zloglasni prijatelj Slovencev: „Sie können stolz sein auf ihre Muttersprache, denn nächst der italienischen, würde ich die slovenische als die Sprache der Musik bezeichnen.“

Naša vzgoja, ki se dogaja najčešče po šolah, polnih nam sovražnega duha, odtuji nas, žal, mnogokrat tako materinščini, da mislimo še celo tedaj v tujem jeziku, kadar pišemo slovenski. Obžalujem vsakega v imenu mile majke Slave, komur se je godilo in se še godi tako, a kot zanesljiv recept za protistrup tujega dnha svetujem ravno v istem imenu: čitati mnogo, mnogo domačega čtiva in sicer s svinčnikom v roki. Ogibati se tujih mislij kakor kače, tuje govornice pa kakor smrtnega greha. Resna volja v zvezi s srcem, kipečim požrtvovalnosti za narodni napredek in ugled, premagata vsak tuj napad.

Torej, sedaj pa h koncu . . . pisma namreč! Kakor vvod, mora biti tudi konec prikladen celej vsebini. V ljudske šoli učila sem se tudi, da ni treba staviti v pismo takih opomb, ki so odveč, n. pr.: „Spoštovani gospod, prosim ne bodite hudi, da Vam ne pišem tega pisma v praznični obleki, katere nimam, ker sem jo začel nositi za vsaki dan.“ Vzglede je bil za nas deco jako dober, a glede tega sem tacega mnenja, da vsak najbolj sam ve, kaj naj piše in kako naj piše, kar seveda narekuje stopinja medsebojne zveze, na koji stojita dopisujoči si osebi.

O etiketi in o modi za pisma ne maram govoriti, ker je skoraj gotovo, da ne bi povedala mnogo novega. S Slomšekom zakličem še enkrat: „Prav po domače, v čisti slovenščini naj teče tvoje pero!“

O večeru.

Ko solnčece gre na zapad,
Ko veje večerni že hlad,
Oblački po nebu plujó,
Žarijo kot čisto zlató.

In v duši spomini lepi
Bude na presrečne se dni,
Ko gasne sjaj upov in nad,
Ko gine življenja pomlad.

Kristina.

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeškega telesa.

(Dalje).

V zdravih ljudeh, v katerih niso mišice slabe, je nelepo držanje samo navada, katera se vkorení prav lahko. Kot uzori lepega držanja nam služijo umotvorí starih umetnikov. V njih vidimo vedno ono srednje, ni

stegnjeno ni skrčeno, mirno držanje, koje tako izredno ugaja tenkovidnemu očesu. Hrbtenica mora stati sredi hrbta, os-vratnih kosti (vretence) pa se nagibati malo naprej, da more glava zavzeti napram trupu pravo mesto; prsna vretenca ali prsne kosti na hrbtenici, zaokroživši se nekoliko okoli zatilnika, morajo se ukopati v prsno votlino, v ženskih bolj nego v možkih, a bočna vretenca se imajo izbočiti proti križu. Tako bodo prsa izbočena, trebuh upade, a pleča pridejo v harmonijsko višino in v sklad z glavo in rokama. Glava ne sme imeti svojega težišča (Schwerpunkt) na zatilniku in biti nagnjena nazaj; tako držanje glave kaže prezirno oholost ali brezobrazno neumnost.

Udje ne smejo nikdar biti povsem stegnjeni, ampak treba je imeti roke napol vpognjene v laktu. Tako osobito kadar sedimo. Kako neugodno je gledati človeka, kako on žali pristojnost, ko sedi s stegnjenimi rokami in nogami!

Po držanju stasa ravna se hoja in kretanje.

Človek, kateri se lepo drži, kreta se vedno lahko in prijetno, a oni, koji se drži otrpnelo-trdo ali vpognjeno, kreta se vedno neslano in nespretno.

Najobičnejša kretnja je hoja. Rousseau je trdil, da je narava odločila tudi človeku, da hodi po štirih, ali da bi on bil poznal sestavo človeškega telesa in da bi jo bil primerjal s živalsko, uveril bi se baš o nasprotnem. Istina je, da deca hodi po štirih ali to zato, ker se še ne zna držati na nogah, kar za nje ni tako lahko, ker se človek stoječ na dveh nogah mora držati v ravnotežji.

Hoja se ravna vedno po težišči telesa.

V hoji premika se težišče telesa sedaj na eno, sedaj na drugo nogo, pa se lahko doseže, da na to osobito vpliva navadno pokončno držanje. Noge so v ženskih ustvarjene za bolj kratke korake; ako je ženska hoja prekoračila mejo malih korakov, ako je njena hoja nekako „grenadirska hoja“, izgubila je vso miloto ženskega koraka.

Večkrat je nelepi hoji uzrok obleka. Devojke, katere so dobile prehitro dolgo obleko, drsajo se hodé ter zanemarjajo pravo držanje nog, ker so pokrite z obleko. Tako se tudi s krutimi težkimi suknjami, katere je treba s kolena metati in rivati naprej, nauče devojke na to, da bolj gazijo nego hodijo.

Hoja je kakor vsako kretanje potrebna za zdravje. Hoja, ali boljše rečeno šetnja (izprehajanje) je najobičnejše kretanje telesa, katero delajo ljudje radi zdravja. Naj izpregovorim torej nekaj o šetnji. S šetnjo spajamo telesno gibanje z dihanjem svežega zraka in z duševno zabavo. To troje je treba vedno imeti na umu in vršiti. Po zdravoslovnih načelih so sledeča pravila za šetanje: 1. Ne sme se izprehajati takoj po jedi, s polnim želodcem, ampak je treba čakati eno uro, dokler mine glavno želodčevo delovanje ter se želodčni sok izlije in počne kemijski delovati na jelo. Tedaj bode šetnja prav dobro koristila prebavljanju. 2. Početkom šetnje se mora hoditi počasi, potem malo brže a naposled zopet počasi. Držati se mora pri tem ravno po konci, čvrsto, pleča nazaj a